

Bijdrage Kees Timmerman herdenking “70 jaar bevrijding” in het Tiesingabosje 2 mei 2015.

Eind oktober 1943. Een mistige ochtend in het Fries-Groningse grensgebied. Verzetsmensen willen Pier Nobach, de 'Duivel van het Westerkwartier' die dood, verderf en haat in de wijde omtrek zaait, uitschakelen. Als ze in een sloot naast het weiland waar hij 's morgens de koeien melkt, klaarliggen, wordt niet het silhouet van Pier in de mist zichtbaar, maar dat van zijn zoon Herman. Herman heeft niets door, maar de koe die hij wil melken gaat nieuwsgierig naar de sloot. De verzetsmensen zien geen andere oplossing dan Herman neer te schieten.

De broer Jan-Djoerd Schuilenga van Taeke schrijft in zijn dagboek: "Wat zullen de gevolgen zijn? We mogen blij zijn dat het over de provinciegrens is gebeurd." De Schuilenga's zijn een begrip in Surhuisterveen. Jan Djoerd richt een houthandel op die nog steeds floreert. Taeke begint een bakkerswinkel die snel uitgroeit tot een fikse beschuifabriek. Hierdoor wordt Taeke ook gevraagd voor allerlei andere functies in het dorp. Maar de familie is ook gereformeerd. En al aan het begin van de oorlog hebben ze besloten dat dit gezag niet door God over ons is aangesteld, maar dat het duivels is.

Taeke krijgt in 1941 al een boete wegens trouwbetuinging aan het voormalige koningshuis. Andere leden van de familie zien de gevangenis voor een tijdje van binnen. Maar voor Taeke dreigt het fatale lot. Zonder het te weten staat hij op een lijst met lokale prominenten die overduidelijk anti-duits zijn, maar die niet op overtredingen betrappt kunnen worden. De Nederlandse S.S.-ers die de lijst hebben gemaakt, tekenen voor elke collaborateur die door het verzet wordt gedood, een sparrentakje (Silbertanne) achter drie namen. Dit betekent dat ze vanuit het niets vermoord zullen worden en dat de daders ook weer in het niets verdwijnen.

Maar Taeke wordt niet in de deuropening van zijn huis neergeschoten. Pier Nobach was graag actief in het Scholtenhuis in Groningen, de basis van de Sicherheitsdienst en hij zorgde er voor dat Taeke daarheen werd gebracht. Andere S.S.-ers werden daar woedend over. Uiteindelijk werd besloten dat Taeke niet mocht blijven leven en anoniem moest verdwijnen. Een auto met drie S.S-ers en Taeke reed lukraak de nacht in, op zoek naar een plek waar ze ongestoord hun beulswerk konden verrichten.

Toen de volgende dag op deze plek (Tiesingabosje) waar toen de doorgaande weg nog liep, het onder bladeren verstopte lichaam werd ontdekt, was de S.D. er als de kippen bij om te 'helpen' met het onderzoek, oftewel om bewijsmateriaal achterover te drukken. Gerrit Beukema werd het tweede slachtoffer. Meester de Vries wist net op tijd zijn huis uit te vluchten. In de nasleep van het gebeuren wist Pier Nobach nog 38 gijzelaars vast te laten zetten en werden nog drie mensen vermoord.

Van de daders van de moord op Taeke Schuilenga werd er een geëxecuteerd, een pleegde zelfmoord in de gevangenis en een kreeg levenslang, maar werd na 14 jaar vrij gelaten. Pier Nobach liep een paar maanden na de rechtszaak weer vrij rond.

Tekst: Kees Timmerman.